

Mulige former for bo- fællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

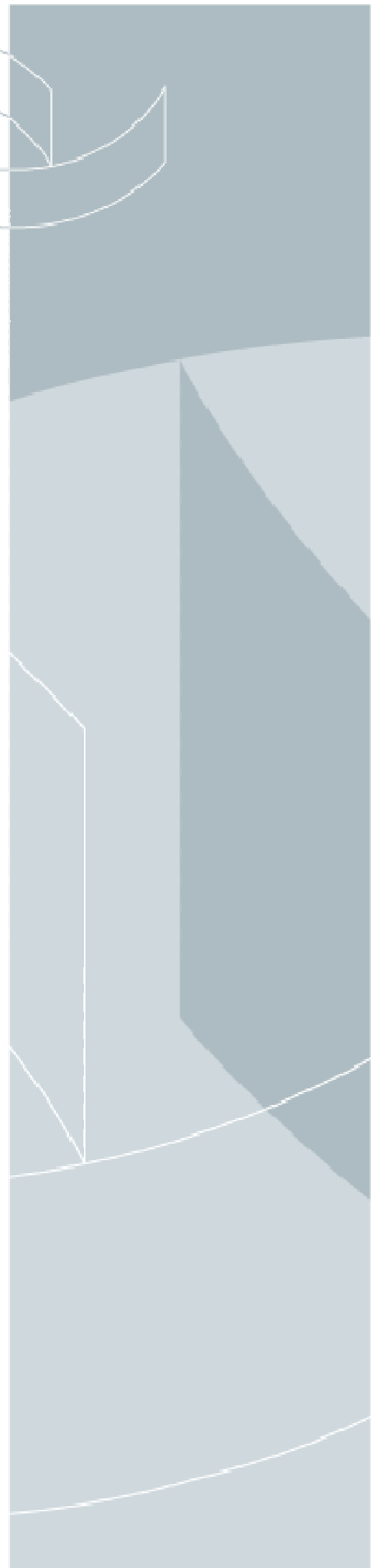
Af: Inga Larsen, Lisbeth
Troest og Anders Kirkedal

Oktober 2012

HEDENSTED
KOMMUNE

Bytorvet 27, 1
8722 Hedensted
T: 79755000

Dette notat svarer på spørgsmålene:

- Hvor stort er behovet for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune?
- Kan opgaven udliciteres til private, regionen eller kommuner?
- Kan man bruge de eksisterende ældreboliger til opgaven?
- Hvad vil de enkelte modeller koste i drift og anlæg?
- Er der mulige, sammenhængende driftsformer med andre døgninstitutioner?

Resumé og anbefalinger

Behovet for botilbud

Der er et stigende pres på bofællesskaber for udviklingshæmmede. Årsagerne er: Der er øget middellevetid for alle handicappede borgere. Handicappede bliver ikke boende hjemme hos deres forældre i så lang tid som tidligere. Regionale tilbud bliver nedlagt fordi kommuner hjemtager borgere af hensyn til deres økonomistyring.

Indenfor de kommende 10 år skønnes der at være en forøget efterspørgsel efter botilbud til borgere med betydeligt og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. Denne efterspørgsel, kan ikke tilgodeses i de eksisterende bofællesskaber for udviklings-hæmmede.

Den kommunale service i bofællesskaber/botilbud udfordres fagligt/pædagogisk og på den fysiske indretning ved en bredere målgruppe af handicappede som eksempelvis – tungere plejekrævende evt. multihandicappede, personer med psykiatriske tillægsdiagnoser, der skal kompenseres samt flere behandlingskrævende demente.

Akut efterspørger 12 – 14 unge borgere et botilbud i Hedensted Kommune. De fleste af disse bor i dag på botrænings-bofællesskabet på Egevej. Der er tale om et bredt spektrum af individuelle funktionsnedsættelser, men typisk for flere i gruppen er, at deres gennemsnitlige kognitive evner ligger som hos et 3 – 5 årigt barn i normalområdet, samtidig med, at de efterspørger fritidstilbud og fritidsliv som andre unge i samme alder.

Der er på denne baggrund brug for en pædagogisk dækning af den enkelte borger, suppleret med andre fagpersoner, der kan varetage rengøringsopgaver for borgerne, varetage de overordnede opgaver omkring madlavning i leve- bo-miljøer og være nattevagter.

Det anbefales ikke, at tilbyde den hovedpart af borgerne, der aktuelt bor i botrænings-bofællesskabet på Egevej et varigt ophold i stedets værelser på 25 kvm. under forhold, hvor det er vanskeligt at have et privatliv.

Der skønnes, at Hedensted kommune fortsat har behov for botræningsenheden, som et sted, hvor de unge handicappede lærer, hvad det vil sige at flytte hjemmefra, møder ligestillede, og hvor det afklares hvor stort deres fremtidige støttebehov er. Målsætningen, om en dygtig og tydelige pædagogisk afdækning af den enkelte borger, er dertil et attraktivt tilbud for vores omegnskommuner, der ikke har samme kompetencer.

Forskellige former for bofællesskaber og økonomi

Ingen midtjyske kommuner overvejer i øjeblikket at udbyde området til privat drift. De to private aktører i Hedensted Kommune på området er potentielt positivt stillet overfor et eventuelt udbud. Men markedet vurderes ikke pt. til at være gearret til, at et udbud kan anbefales ud fra økonomiske eller faglige argumenter. Andre kommuner og regioner kan og vil ikke løse opgaverne for Hedensted Kommune. Hvis de kunne, vil de løbende drifts-

udgifter for en sammenlignelig målgruppe være større end den samme ydelse i Hedensted Kommune.

Det **anbefales derfor ikke** at gå videre med ideerne om at lade private, regionen eller andre kommuner løse opgaven for Hedensted Kommune.

I gennemgangen af mulige fremtidige modeller for drift af bofællesskaber er inkluderet 7 modeller. 6 modeller, som er om- og nybygning af bofællesskab i eksisterende ældreboliger i kommunen og én kontrol-model, som består i nybyggeri i Hedensted by.

En typisk **nyindrettet ældrebolig** vil være god som bolig for de unge potentielle botilbudsborgere, idet de forventes at skulle bo på stedet igennem mange år – måske varigt. Størrelsesmæssigt er en bolig på et nettoareal på 50 kvm det minimale i byggeriet. Nødvendigheden af personale til vedvarende tilsyn, hjælp og kontrol hos borgeren udfordrer imidlertid kravene til fællesfaciliteter og kræver **institutionslignende former**.

Nedenstående skema sammenfatter en vurdering af de 7 modeller til byggeri til unge, udviklingshæmmede i Hedensted Kommune opgjort ud fra en række økonomiske og faglige kriterier.

Skema 1. Samlet vurdering af byggeri til udviklingshæmmede i Hedensted, hvor: * = lav/dårligt og: ***** = høj/godt

	Barrit	Rask Mølle	Hornsyld	Lindved	Tørring	Stouby	Nybyggeri
Stordrift	*	**	**	*	**	**	***
Nærhed	*	*	**	**	***	*	*****
Mulighed for netværk	*	*	***	*	*	**	***
Mindst risiko for tomgangsleje	*	*	**	**	*	*	***
Afstand besk. tilbud Vejle/Hornsyld	**	*	**	**	*	**	***
Hensyn til unges egne behov/ønsker	**	**	***	**	**	**	*****
Anlægsudgifter	0	0	0	0	1,6 mio.	0	Ca. 0,5 mio.
Afledte årlige driftsudgifter inkl. transport	327.850	271.731	330.803	451.646	261.393	265.824	160.970

Ved alle modeller vil der være et engangs-beløb til **etableringsudgifter** på ca. 300.000 kr. Beløbet dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

Ved de fleste modeller, er der **ingen anlægsudgifter**. De anlægsudgifter, der er i forbindelse med ombygning eller nybyggeri finansieres ved at lade et boligselskab opføre byggeriet. Det beløb, som kommunen er forpligtet til at indskyde i Landsbyggefonden (10 %) finansieres ved at sælge den pågældende grund/bygninger til det pågældende boligselskab.

"Anlægsudgifterne" for kommunen bliver dermed det beløb, som kommunen ville kunne tjene ved at anvende eller sælge grunden/bygningerne til andre formål.

Det forventes, at den månedlige driftsudgift for den enkelte borger vil komme til at ligge på **37.000 pr. måned** (+ transport). Det tal er ca. 6 - 7.000 kr. billigere (+ transport) pr. måned end den takst, som Hedensted Kommune ville skulle betale for at få opgaven løst for en sammenlignelig målgruppe hos en anden, offentlig aktør. **Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.**

Sammenhæng med andre botilbud

Da flere ældre, handicappede med hjælpemidler fylder mere i dag end tidligere er det oplagt fagligt, at følge hensigtserklæringerne fra byrådets temadrøftelse om boliger på senior- og socialområdet, bl.a. at Socialområdet overtager Højtoften i Lindved fra Seniorområdet. De eksisterende bofællesskaber i dag på eksempelvis Egespring er ikke hensigtsmæssige rammer for de ældre handicappede med kørestole og andre hjælpemidler.

De anbefalede løsninger, særligt nybyggeri og sammenhæng med andre botilbud, vil sandsynliggøre at området de næste par år vil kunne holdes udgiftsneutralt, bl.a. pga. hjemtagning, og da vi ikke vil have udgifter til borgerne på andre konti.

Anbefalinger

- Det anbefales, at der politisk overvejes én af de tre modeller, som scorer højest ud fra faglige og økonomiske kriterier. Disse modeller er: Ombygning i Hornsyld, ombygning i Tørring og nybyggeri i Hedensted.
- Ud fra en helhedsbetragtning, en økonomisk styringsvinkel og ud fra faglige, menneskelige hensyn anbefales stadig nybyggeri i Hedensted.
- Hvis der bygges nyt i eksempelvis Hedensted, bør det overvejes at inkludere muligheden for et antal fleksible pladser til multihandicappede af hensyn til de pårørendes ønsker og mulige, driftsmæssige fordele.
- Højtoften i Lindved overtages eventuelt af Socialområdet og bruges til hovedsagelig ældre, udviklingshæmmede med behov for hjælpemidler og pleje. Derfor anbefales Højtoften ikke som bofællesskab for de unge udviklingshæmmede. De nuværende beboere på Højtoften tilbydes løbende andre boliger i kommunen.
- Lejlighederne på det tidligere Møllevang i Hornsyld anvendes fortsat til visiterede ældre og handicappede borgere tilknyttet Senior Service og Social og Sundhed.

Disposition:

Dette notat svarer på spørgsmålene:	2
Resumé og anbefalinger	2
Indledning	5
Antallet af borgere og historik	6
Mulige former for nyt bofællesskab og økonomi	10
Sammenhæng med andre botilbud	22
Samlet vurdering	24
Referencer	25

Indledning

Beskrivelsen skal danne grundlag for en politisk beslutning om, hvordan nye personer fra Hedensted Kommune med psykiske funktionsnedsættelser af betydelig og længerevarende karakter, fremover kan tilbydes den nødvendige støtte i boformer.

I beskrivelsen indgår borgere, der er visiteret til handicapområdet på grund af et medfødt eller tidligt erhvervet handicap. Der er tale om kognitive vanskeligheder i varierende grader. Personer med kun fysiske handicaps eller personer med en psykiatrisk lidelse som hovedproblem er ikke en del af denne beskrivelse.

Kommunens lovgivningsmæssige forpligtigelse på området er:

*”Borgere, der jf. Lov om social service § 108, skal tilbydes ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold, til personer, som på grund af **betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne** har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis” (Lov om Social Service).*

Om den gruppe af borgere, der aktuelt og fremtidigt efterspørger botilbud i Hedensted Kommune skal det pointeres, at mange har en mere omfattende funktionsnedsættelse, end de borgere, der før kommunesammenlægningen blev visiteret til kommunale bofællesskaber. Dengang ville de blive visiteret til en amtslig/regional institution.

Hedensted Kommune har efter kommunesammenlægningen opbygget og genererer løbende faglig ekspertise til at servicere denne tungere borgergruppe ud fra den holdning, at vi selv fagligt bedst og økonomisk billigst løser opgaverne i kommunalt regi. Det stiller krav til personaleressourcer og betyder bl.a., at der oftest vil være brug for en døgndækning i kommende botilbud.

I forbindelse med visiteringen af en borger til et botilbud er det vigtigt at vurdere, hvilke borgere, der matcher hinanden i et samvær og tage højde for den enkelte borgers behov til den fysiske indretning af boligen. Denne praksis er vigtig, da en enkelt borger, der fejlplaceres i et botilbud, kan ødelægge meget for en hel gruppe – og på denne baggrund kræve mange personaleressourcer.

Denne beskrivelse indeholder generelle informationer om målgruppens udvikling – herunder aktuelle borgertal fra Hedensted og en nærmere beskrivelse af de borgere, der aktuelt efterspørger botilbud.

Dette suppleres med en beskrivelse af krav til en boenhed for den akutte målgruppe, og en gennemgang af de forskellige muligheder, der er for løsning af opgaven. Her beskrives også de økonomiske konsekvenser af de forskellige valg.

Antallet af borgere og historik

Der findes ikke en registrering af hvor mange udviklingshæmmede borgere, der er i Danmark, men Landsforeningen LEV skønner (år 2003) på baggrund af en optælling i Ribe amt, at antallet på landsplan er ca. 36.000, hvoraf 22.000 har brug for betydelig støtte for at leve en normal tilværelse. Af gruppen ansloges 8.800 at være hjemmeboende (børn og voksne), 5.500 at bo i kommunale bofællesskaber, medens 7.400 boede i amtslige institutioner (børne- og vokseninstitutioner) (LEV, 2012).

Udvikling i antallet af handicappede:

Der er flere faktorer, der har indflydelse på kommunernes øgede udgifter på handicapområdet.

- **For tidlige fødsler** betyder, at mellem 1000 og 1500 børn fra hver årgang får et handicap eller en forsinket udvikling. Ifølge seniorforsker fra SFI, Steen Bengtson, er der brug for mere forskning på området, men han understreger, at udviklingen er med til at øge presset på kommuners budgetter, idet der er behov for en særlig indsats i forhold til børn med handicap – bl.a. træningsindsats, dækning af merudgifter og specialskoler.
- **Gennemsnitslevealderen hos de udviklingshæmmede er stigende** – bl.a. blev personer med Downs syndrom i 1950'erne 18,3 og i 1990'erne 55,8 år i gennemsnit. 13,5 % af personerne blev mere end 68 år. (dansk undersøgelse i ugeskrift for læger – 1995). En særlig udfordring i forbindelse med den stigende gennemsnitslevealder er de aldersrelaterede problematikker. Især demens, hvor der er en markant overrepræsentation af ældre udviklingshæmmede, idet ca. 22 % lider af demens i en behandlingskrævende form. Sammenlignet med gruppen af normalt begavede ældre, hvor der er behandlingskrævende demens hos ca. 5 % i befolkningsgruppen.
- **FN-handicapkonvention - retten til et selvstændigt liv nær det normale.** En samfundsudvikling og en ny kultur, hvor det er almindeligt at 18 årige handicappede efterspørger selvstændig bolig. Tidligere blev de boende hos forældrene længere og ofte indtil disse forældre på grund af alder ikke magtede opgaven. Med udviklingen øges kravene til den offentlige service – der er en større efterspørgsel efter ledsagerordningen, pårørende trækker sig hurtigere ud af støtteopgaverne for deres handicappede søn/datter og forventer/kræver, at pædagogerne tager over og forventningerne til et liv så nært det normale som muligt, kommer i højsædet.

Vurdering af botilbudsbehov i Hedensted:

1. Antallet af handicappede (ICD10 – F84-diagnoser = gennemgribende udviklingsforstyrrelse, infantil autisme, retts og asperger syndrom)*(note 1) er ikke faldende, men har de seneste år ligget på et stabilt niveau. Jf. social- og integrationsministeriets opgørelse af ydelser, er der sket et lille fald i antallet af borgere, der er i

botilbud – til gengæld er der oprettet særlige plejeboliger til handicappede og flere borgere modtager støtte i eget hjem – alt i alt med en lille stigning i antal borgere til følge (Social- og Integrationsministeriet).

2. Børn, der fødes for tidligt overlever i højere grad end tidligere, desværre også med en øget risiko for et handicap. Handicapkategoriene skifter. Bl.a. medvirker nakkefoldsscanninger og fostervandsprøver til, at der i dag fødes meget få personer med Downs syndrom. Omvendt ses en accelererende gruppe med specifikke hjerneskader – ADHD, asperger og autisnelignende diagnoser, når børn bliver ældre.
3. Gennemsnitslevealderen hos handicappede øges. Handicapafdelingen oplever, at der går år imellem, der er dødsfald blandt de eksisterende borgere på bofællesskaber i Hedensted Kommune.
4. De unge flytter tidligere hjemmefra - ud til et selvstændigt liv. Bl.a. botrænings-tilbuddet Egevej modtager oftest de unge fra deres 18. år.
5. Kommunerne vælger generelt selv at løfte opgaverne omkring den tungere eller specialiserede gruppe af handicappede, der tidligere blev henvist til regionale institutioner.
6. Regionale institutioner nedlægges eller ændres (jf. pkt.5 ovenfor) og kommunen står med borgere, der skal have et alternativ tilbud.
7. Borgere, der oprindeligt er placeret i et amtsligt/regionalt botilbud udenfor kommunen ønsker at flytte tilbage til Hedensted kommune – aktuelt er der ønsker – bl.a. for gruppen pårørende til multihandicappede børn og unge.

Aktuelle tal og fremtidige behov

Skema 2. Aktuelle tal for personer i botilbud (kommunale og regionale) og de forventninger, der er til fremtidige behov

Borgere i Hedensted Kommune – nuværende bofællesskaber	Borgere, der indenfor de næste 10 år efterspørger tilbud	Borgere som Hedensted kommune betaler for i andre kommuner, regioner eller private botilbud
64 borgere i egne bofællesskaber + 9 eksternt boende , der serviceres fra bostederne. 9 af pladserne er besat af borgere fra andre kommuner. ¹	49 udviklingshæmmede 15 med autisme I alt 64²	106³

¹ En ledig plads i Syrenvænget i Juelsminde er pt. disponeret til en borger, der hjemtages fra Fredericia. De borgere, vi kender i kommunens bofællesskaber, har ikke ønsker om at flytte tilbage til deres hjem og betalingskommune.

² Optælling foretaget af socialrådgiverne i handicapafdelingen. Det handler om 7-17 årige børn, hvor det er vanskeligt at forudse, hvordan udviklingen af kompetencer forløber. Vurderingen er dog, at hovedparten får brug for støtte af indgribende art herunder botilbud. Af de udviklingshæmmede går d.d. 30 elever på specialskolerne: Lundager og Skovagerskolen, medens 19 er integreret/inkluderet i de kommunale folkeskoler. De 15 med autisme-spektrum-forstyrrelser er overvejende elever i specialklasserne på Stjernevejsskolen.

Aktuel behov for pladser:

Af ovennævnte personer efterspørger 12 borgere akut et varigt botilbud. De fordeler sig som følger:

- 9 borgere bor pt. i botrænings-bofællesskabet Egevej – alle kræver betydelig støtte fremtidigt og minimum 7 skal bo i et blivende bofællesskab.
- 1 borger bor pt. på Engvejens børnehjem og skal have et voksentilbud
- 1 borger bor i plejefamilie, men er over 18 år
- 2 borgere er hjemmeboende pt.
- 1 borger flytter fra andet bofællesskab (tiltagende plejekrævende)

Der er som udgangspunkt 12 navngivne borgere til et nyt botilbud og dertil forespørgsel fra andre kommuner + et par potentielle borgere fra Hedensted, der står på en venteliste til et længerevarende tilbud. På denne baggrund skønnes det relevant **at etablere et tilbud til 14 borgere.**

Målgruppen for nyt botilbud:

Der er tale om et bredt spektrum og individuelle funktionsnedsættelser. Typisk for gruppen er også, at deres gennemsnitlige kognitive evner ligger som hos et 3 – 5-årigt barn i normalområdet. Samtidig efterspørger der fritids- og ungdomsliv som mange andre unge i samme alder. Det kan være personer med Downs-syndrom, andre diagnosticerede syndromer eller medfødte hjerneskader af varierende årsager og grader evt. i kombination med forskellige tillægsdiagnoser eller psykiske lidelser.

Støttebehovene er varierende, dog har de fleste brug for en høj grad af tryghed, strukturering af deres daglige tilværelse, vedvarende hjælp til at fungere i en social sammenhæng og mange vil ikke selvstændigt kunne træffe beslutninger eller tage initiativ til personlig hygiejne, rengøring, madlavning og fritidsaktiviteter.

Der er på denne baggrund brug for en tæt pædagogisk dækning af den enkelte borger suppleret med andre fagpersoner, der kan varetage rengøringsopgaver for borgerne, varetage de overordnede opgaver omkring madlavning i leve- bo-miljøer + være nattevagter.

Kan borgerne forblive i deres nuværende bolig?

Nogle af de borgere, der nu bor i botrænings-bofællesskabet Egevej, og som har et varigt støttebehov kan teoretisk forblive på stedet.

Botrænings-enheden er oprettet med den hensigt at tilbyde borgerne et ophold af maksimalt 3 års varighed, hvor formålet er at afklare deres fremtidige støttebehov. Kan de klare sig i egen bolig evt. med støtte, eller er der brug for et længerevarende/varigt boophold? De første borgere flyttede ind på Egevej august 2007 og skulle på den baggrund efter planen være flyttet videre, sådan at nye borgere vil kunne flytte ind i botrænings-enheden.

Borgerne bor på værelser og har hver 25 kvm². De har eget bad, som dog ikke opfylder størrelseskravene, der hvor vi hjælper de unge med bad og personlig hygiejne. Det gør vi hos flere i den nuværende borgergruppe på Egevej. Der er ikke køleskab, mulighed for

---

³ Der er budgetteret med et fald i dette tal, der omfatter både midlertidig og længerevarende ophold (serviceovens § 107 og 108) i forbindelse med den udvikling, der er beskrevet foran – nedlæggelse af regionale institutioner m.v.

selv at lave en kop kaffe el. lign. på eget værelse. Byggeriet er fra 1970'erne, det er lydt og det er ikke muligt for borgerne at være private – telefonsamtaler, musik o. lign. høres tydeligt igennem gangene.

Generelt er borgerne glade for Egevej, men efter nogle år, hvor fællesskabet er i høj kurs, ændrer situationen sig for flere af de unge handicappede – ligesom for unge uden handicap. De finder personlige interesser, kærester og vil gerne hygge med enkelte venner/kammerater, sådan at det at have rum og plads i egen bolig bliver vigtigere for dem. Nogle borgere har derfor brug for mere plads grundet deres støttebehov til personlige ting. Andre har det mere af etiske årsager. En varig bolig på 25 kvm uden mulighed for privathed, er ikke drømmen for disse borgere.

De borgere, der ikke bor på Egevej nu, og som efterspørger et botilbud – gør det fordi de fylder 18 år og enten flytter fra forældrene eller skal videre fra et børn- og ungetilbud.

Fremtiden for botræningsbofællesskabet på Egevej:

Med de prognoser, der er for tilgangen af handicappede borgere i kommunen forventes det, at der fortsat er behov for botræning og afklaring på Egevej.

Samtidig er en botræning af de unge fagligt og økonomisk hensigtsmæssigt, sådan at der indenfor normalt 3 år opnås en præcis afdækning af et fremtidigt støttebehov og udvikling for den enkelte borger. Det betyder, at de fremadrettet tildeles støtte i den form og på det nøjagtige niveau, der kompenserer deres funktionsnedsættelse.

I øjeblikket bliver der sagt nej til forespørgsler, der har været på ophold fra egen kommune og aktuelt også fra Vejle og Horsens kommuner. Det betyder, at der må findes andre løsninger til disse borgere pt.

De umiddelbare ekstraudgifter for Hedensted Kommune, når det ikke er muligt at opsuge den løbende efterspørgsel internt i kommunen vurderes ud fra et forsigtigt skøn til 38.000 kr. pr. måned pr. borger.

Kan der ikke øjeblikkeligt, når et eventuelt nyt botilbud er klar til indflytning, visiteres 9 nye borgere til Egevej, vil det være yderst relevant at overflytte personaleressourcer fra Egevej til det nye sted.

Ud fra den tilgang af borgere (opdrift) fra "børneområdet", som tallene viser, er bekymringen for at pladserne ikke kan fyldes dog begrænset.

Mulige former for nyt bofællesskab og økonomi

Indledning:

Denne beskrivelse skal sammen med beskrivelsen, om behovet for at etablering af nyt botilbud, danne grundlag for en politisk beslutning om og under hvilken form, det kan ske.

I de underliggende afsnit søges belyst krav til botilbuddet + konsekvenser af nybyggeri og alternativer til opførelse af nybyggeri for Hedensted Kommune generelt og økonomisk. Alternativerne omhandler anvendelse af regionale institutioner, anvendelse af overflødige ældreboliger eller almene boliger, udlicitering af opgaven til private eller andre kommuner m.v.

Det skal endvidere undersøges om der er muligheder i at benytte sammenhængende driftsformer med andre døgninstitutioner.

Fysiske og placingsmæssige krav til en kommende bo-enhed:

Nærhed og stordrift er væsentlige faktorer ved etableringen af et nyt botilbud.

Den enkelte bolig:

Boligerne skal være handicapvenlige og indeholde:

- 2- rums boliger, med stue/køkken, soveværelse og bad
- Badeværelser, der kan rumme hjælpere og evt. lifte, hvor der er brug for hjælp til den personlige hygiejne eller vasketoiletter
- Eget køleskab i lille køkkenniece og evt. egen vaskemaskine
- Terrasse til hver lejlighed
- 2 indgange – 1 fra fællesareal og 1 direkte udefra
- Gerne fleksible vægge, så rum arealerne kan varieres efter behov
- Internetadgang og brug af moderne teknologi ud fra borgerens behov
- Et personligt rum til opbevaring af havemøbler, tøj, kufferter m.v.

Fællesarealer:

- Fælles spise- og opholdsrum
- Mindre spise- og opholdsrum, da en gruppe på 14 er for stor og uoverskuelig for nogle borgere (evt. opdelingsmuligheder for 1 stort fælles rum)
- Køkken – svarende til leve- bo-miljø – dvs. skærpet krav til indretning og hygiejne
- Fælles vaskerum
- Depot og opbevaringsrum til køkken, hjælpemidler m.v.
- Evt. et særligt rum til motion, aktiviteter i bofællesskabet

Udearealer:

- Cykel- og knallertskur
- Fælles terrasse
- Græsplæne med mulighed for diverse aktiviteter

En typisk **nyindrettet ældrebolig** vil være ideel som bolig for de unge potentielle botilbudsborgere, idet de forventes at skulle bo på stedet igennem rigtig mange år – evt. varigt. Så størrelsesmæssigt er en bolig på et nettoareal på 50 kvm. det forventede minimale areal i byggeriet.

Nødvendigheden af personale til vedvarende tilsyn, hjælp og kontrol hos borgeren udfordrer imidlertid kravene til fællesfaciliteter og **kræver institutionslignende former**.

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

Hovedparten af borgerne har brug for at kunne gå direkte ud i fællesfaciliteterne og op-søge personalet, eller personalet skal så ofte være omkring den enkelte borger for at strukturere og guide dem gennem hverdagen, at en større fysisk afstand til de enkelte boliger betyder manglende effektivisering af pædagog og personaletimer og en utryghed for borgerne, der igen påvirker deres adfærd.

Der er tidligere udarbejdet et forslag til et nybygget bofællesskab af arkitektfirmaet PLUS-Kontoret i Århus, som tilgodeser behovene for målgruppen.

Kan opgaven udliciteres til private aktører?

De indledende forudsætninger for en eventuel udlicitering er, at det er et:

- Samlet udbud på opgaven med 14 borgere i bofællesskab.
- Det er et åbent EU-udbud, hvilket vil sige, at der er andre, der kan byde på opgaven end de to private aktører, der er beliggende i Hedensted Kommune.

Der er ingen kommuner i Region Midtjylland inkl. Vejle Kommune, der har erfaringer med private udbydere om drift af nyt botilbud på handicapområdet. Der er af historiske årsager private leverandører, som eksempelvis LEV, som driver botilbud i kommunerne. Men kommunerne involverer ikke private leverandører ved drift af nyt botilbud, og der er i kommunerne i Region Midt og i de øvrige regioner meget få overvejelser om det.

Markedet for mulige tilbudsgivere bliver vurderet til at være 3-4 større udenlandske virksomheder, primært svenske, enkelte danske firmaer samt enkelte, selvejende, nonprofit fonde (Udbudsportalen 2012). De to private udbydere i Hedensted Kommune på området (Skærvebo og Mørkgaard) har mundtligt hver især tilkendegivet, at de kunne være interesseret i drive et botilbud for unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune. Taksten, som Mørkgaard i gennemsnit anvender for en lettere målgruppe er 32.000 kr. pr. måned.

Skive Kommune har fået foretaget en såkaldt potentialeafklaring af opgaven med botilbud (40 pladser botilbud og dagtilbud) på handicapområdet via Udbudsportalen (Udbudsportalen, 2012). Konklusion på potentialeafklaringen for Skive Kommune er bl.a. at opgaven er udbuds egnet, og at besparelspotentialet ved konkurrenceudsættelsen meget forsigtigt vurderes til 5 – 10 % af driftsudgifterne, afhængig af konkurrencen og udbudsvilkårene. Udsigterne til en besparelse ved udbud forklares med, at Skive Kommunes udgifter til området ligger forholdsvis højt i sammenligning med andre kommuner (Se også: BDO, 2012).

I den konkrete situation for Skive Kommunes vedkommende vurderes omkostningerne ved at gennemføre et udbud til beløbe sig til mellem 500.000 – 700.000 kr. plus nogle ekstraudgifter (Udbudsportalen, 2012). Dette tal må behandles med en vis forsigtighed, da det er påvirket af en række usikkerhedsfaktorer. Tidsmæssigt anslås processen med udbudsopgaven at tage fra 11 – 14 måneder. Skive Kommune har valgt ikke at gå videre med tankene om udlicitering på det specialiserede sociale område.

I relation til spørgsmålet om udlicitering af ældre- og handicapområdet til private aktører kan nævnes to relative, nye undersøgelser.

For det første er der FOA-undersøgelsen fra 2009, som konkluderer, at kommuner med en høj konkurrenceudsættelse også bruger flere penge på områderne, end kommuner med en lavere grad af konkurrenceudsættelse (FOA, 2009).

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

For det andet er der AFK-undersøgelsen fra 2012, som ud over at konstatere, at det er svært at måle og vurdere effekten af konkurrenceudsættelse, konkluderer, at "jo højere et privat leverandør indekset (PLI) er, jo højere er udgiftsniveauet på disse områder" (AKF, 2012).

Der er således opsamlende meget få danske erfaringer med udbud af botilbudsdrift. Ingen midtjyske kommuner overvejer i øjeblikket udbud. De to private aktører i Hedensted Kommune på området er potentielt positivt stillet overfor et eventuelt udbud. Men markedet vurderes ikke pt. til at være gearret til, at et udbud kan anbefales ud fra økonomiske eller faglige argumenter.

Kan andre kommuner eller regionen løse opgaven for Hedensted Kommune?⁴

Mulighederne for at andre kommuner/ regioner kan afgive tilbud på driften af området er reguleret i lov nr. 548.

"Der er mulighed for at andre kommuner kan byde på et udbud på driften af bofællesskaberne. ....Hvis kontraktværdien overstiger EU's tærskelværdi for tjenesteydelser ..." – som den alt andet lige vil gøre i dette tilfælde, "... kan den anden kommune kun løse opgaven for xx Kommune, såfremt den i selskabsform vinder opgaven ved et udbud..." (Udbudsportalen 2012).

Det vurderes ikke, at der er nogle kommuner eller regioner, der i øjeblikket ønsker at etablere et offentligprivat aktieselskab evt. i samarbejde med en privat aktør på dette område.

Der er enkelte kommuner i regionen, der i øjeblikket mangler kapacitet som Hedensted i egne botilbud i forhold til målgruppen af unge udviklingshæmmede.

Der ser imidlertid ikke ud til, at der er nogen kommuner eller regioner, der har kapacitet til at rumme hele gruppen af udviklingshæmmede unge fra Hedensted Kommune. Ingen kommuner eller regioner ønsker at bygge nyt for Hedensted Kommunes borgere.

Vejle Kommune nævner, at de har nogle boliger, som dog står til at blive udvidet og renoveret i 2015-16 til to-rumsboliger. Disse boliger ville kunne være relevante til en del af målgruppen, i 2015-16. Region Midtjylland nævner, at de har ledig kapacitet, i form af en et-rumsbolig på 25 kvm. Dvs. det samme, som borgerne på Egevej har i dag.

Prisen for at andre kommuner eller regionen vil kunne drive området for Hedensted Kommune vil alt andet lige lande på en takst, som Bo Horsens, Horsens Kommune og Sølund, Skanderborg Kommune i dag anvender for den samme type borgere af unge udviklingshæmmede. Disse takster udgør pt. henholdsvis 44.250 kr. og 43.526 kr. pr. måned.

Der er på den måde ikke realistisk eller økonomisk anbefalelsesværdigt at lade Vejle Kommune, regionen eller andre kommuner løse opgaverne for Hedensted Kommune.

Opsamling:

Der kan ikke umiddelbart findes økonomiske argumenter bag en eventuel konkurrenceudsættelse af opgaven med bofællesskaber til udviklingshæmmede.

---

⁴ Hedensted Kommune har spurgt kommunerne i Region Midt og Vejle Kommune om de har udbudt drift til private, egen kapacitet og mulighed for at tilbyde Hedensted Kommune pladser. Halvdelen af kommunerne har svaret.

Det vil koste et beløb over 500.000 kr. at gennemføre et udbud på området – men botilbud på handicapområdet ser endnu ikke ud til at være egnet til konkurrenceudsættelse.

Der vil for Hedensted Kommunes vedkommende derfor være for store økonomiske og faglige risici ved at gå ud i et udbud på området i den eksisterende situation.

Andre kommuner og regioner kan og vil ikke løse opgaverne for Hedensted Kommune. Hvis de kunne, vil de løbende driftsudgifter for en sammenlignelig målgruppe være større end den samme ydelse i Hedensted Kommune.

Skønnede udgifter til servicering af borgergruppen, der aktuelt forventes visiteret til et ombygget/ nyt bofællesskab:

I beregningerne medtages de udgifter, der snævert knytter sig til borgerne, og som stort set vil være ens, uanset hvor bofællesskabet placeres, dog under forudsætning af, at de beskrevne rammer i det store og hele overholdes, og at der etableres / bygges til 14 personer samlet.

I forhold til normeringen i bofællesskabet forventes det samtidigt, at borgerne har et uddannelses-, aktivitets- eller beskæftigelsestilbud udenfor bofællesskabet. Der er i beregningen disponeret med vågne nattevagter.

Normeringen er udtryk for et foreløbigt skøn. De pågældende borgere fra Egevej bevarer deres nuværende støtteniveau. Da Hedensted Kommune overtager 2 borgere, som fylder relativt meget fremover, kan vi umiddelbart ikke anbefale at skære i den nuværende normering.

En mulighed for økonomisk at spare penge ved at benytte nattevagter fælles med anden enhed samt afledte udgifter af forskellig varierende, geografisk placering og fysiske rammer herunder servicearealer kan indarbejdes, når placering er endeligt vedtaget.

Normering/udgifter

Skema 3. Normering og timer

Antal borgere:	Normering dagtimer:	Normering nattevagter:	Timeforbrug i alt
14	406 timer ugentlig (svarende til 29 timer ugentlig pr. borger incl. Vikardækning)	65 timer ugentlig (incl. vikardækning)	471 timer ugentlig (svarende til 12,7 fuldtidsstillinger)

Foreløbigt driftsbudget:

Skema 4. Driftsbudget

Personale – lønninger (12,7 stillinger)	Kr. 5.376.151
Diverse driftsudgifter – kurser, administration, transport m.v. – inklusiv en årlig husleje i servicearealer på kr. 85.000	Kr. 310.000
+ tillæg for diverse centrale udgifter (ledelse, tilsyn og dokumentation)	Kr. 199.280
+ tillæg for adm. udgifter (overhead) 5,4 %	Kr. 317.813
I alt	Kr. 6.203.244
Årlig/månedlig udgift pr. borger:	Kr. 443.088 p.a. / Kr. 36.924 pr. md.

Etableringsudgift, der ikke vedrører den bygningsmæssige del:

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

Ved oprettelse af bofællesskabet, vil der skulle etableres fælles- og servicearealer. Dvs. køkkengrej, møbler, tv m.v. i fællesområder, kontormøbler, computerarbejdspladser m.v. Gerne etablering med innovative tanker indenfor velfærdsteknologien – energi, IT, overvågning m.v. Udgiften, som dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed, skønnes at være ens, uanset, hvor bofællesskabet etableres.

Skema 5. Etableringsudgift

Skønnet etablering – engangsudgift

Kr. 300.000

Fremtidige former for bofællesskab og økonomi⁵

Nedenfor præsenteres de enkelte modeller for fremtidige former, hvorunder bofællesskabet kan etableres.

I beskrivelsen tages udgangspunkt i følgende lokaliteter:

- Ombygning af ældreboliger i Barrit, Rask Mølle eller Hornsyld til formålet
- Højvangen – Lindved – brug af ældrecentret til bofællesskab
- Kildebjergets bygninger i Tørring og i Stouby.
- Nybyggeri

1. Barrit (Bakkesvinget + Smedetoften):

Placeres bofællesskabet i Barrit i ældreboliger, er der tale om boliger, som Senior Service ikke kan udleje. Der er pt. enkelte ledige boliger i området. Bofællesskabet til 14 personer med psykiske funktionsnedsættelser, vil blive en isoleret enhed i lokalområdet, da der ikke er andre institutioner, plejecenter el. lign. i nærheden, hvor der kan samarbejdes om nattevagter, vikarer og tværfaglig ekspertise.

Kommunens Teknik og miljøafdeling vurderer, at det er umuligt at etablere fælles- og servicearealer til borgere og personale på adressen på Bakkesvinget, men er en mulighed på Smedetoften.

Udfordringen ved at inddrage en række ældreboliger til institution for handicappede er, at udforme tilbygningen i form af fælles- og servicearealer på en måde, så varierende behov i målgruppen tilgodeses. Der kan være brug for opdeling af spisestue, fordi nogle ikke kan rumme de mange. Nogle borgere har også brug for en delvis skærmet bolig ud fra egne behov og hensyn til medboerne, bestemte borgere, skal undgå direkte kontakt osv. En fleksibilitet, der er sværere at opnå, der hvor der i forvejen er nogle givne rammer.

I oplægget fra Teknik og miljøafdelingen er fælles- og servicearealer på Smedetoften placeret som en selvstændig bygning, hvilket ikke er hensigtsmæssigt for målgruppen eller personalet i tilbuddet. Der kan være en mulighed for at rykke byggeriet, sådan at nogle af boligerne får direkte udgang til fællesarealerne – i givet fald kan der maksimalt integreres 8 boliger i denne løsning.

Barrit har i dag én købmand. Det betyder, at der vil være megen kørsel med borgerne til behandling, beskæftigelsestilbud, indkøb og fritidsaktiviteter. Der er busforbindelse til

---

⁵ Materiale fra Hanne Biller Kristensen, Intern Byg, er vedlagt som bilag.

Horsens og Vejle – til Vejle kræves busskift – med 1 til 2 timers mellemrum i hverdagsdagtimerne. Der er færre forbindelser om aftenen og i weekender.

Barrit ligger geografisk væk fra, hvad de unge med funktionsnedsættelser og deres pårørende ønsker sig. Derfor er det sandsynligt med tomgangsleje i bofællesskabet og at de unge søger alternative, dyrere tilbud.

Ændres ældreboligerne specifikt til målgruppen, kan det på sigt være vanskeligt at bruge boligerne til andet formål.

Ældreboligerne, der hver er på 64 m², trænger til en renovering, og de er herefter velegnede som boliger for målgruppen. Det forudsættes, at boligforeningen, der ejer ældreboligerne, vil gennemføre renovering af disse herunder nybyggeri af fælles- (210 m²) og servicearealer (90 m²) – der samlet vil beløbe sig til kr. 11.968.000 ud fra Teknik og miljøafdelingens skøn.

Økonomi – anlæg og drift

Der er ingen udgifter til anlæg af bofællesskabet for Hedensted Kommune

Årlig leje af servicearealer ca. kr. 85.000 inkl. varme og lys.

Nuværende husleje Smedetoften kr. 4.391 pr. md. (2009 priser) + andel i fællesarealer ca. kr. 1.200 pr. md. + huslejestigning i forbindelse renovering af boligerne.

Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

2. Rask Mølle (Hybenvej):

Det vil være muligt at inddrage 13 ældreboliger på Hybenvej til bofællesskab. Boligerne ligger i tilknytning til lokalt plejecenter, og dermed er der potentielle samarbejdsmuligheder på nattevagter m.v. Der er pt. 2 ledige ældreboliger på Hybenvej (15.09.2012). Hver bolig er på 60 m² og de trænger alle til renovering. Størrelses og indretningsmæssigt, vil boligerne opfylde borgernes behov.

Rask Mølle som by rummer indkøbstilbud til borgerne i målgruppen. Behandling bl.a. læge foregår i Tørring eller Uldum. Til gengæld skal de langt, for at finde netværk indenfor egen målgruppe, aktivitets- og beskæftigelsestilbud. Der må således påregnes en del kørsel og dermed afledte økonomi- og personaleressourcer.

Der er offentlig transport mellem Tørring – Rask Mølle – Horsens, med flest afgang dvs. med 1 eller 2 timers mellemrum på skoledage.

I vurderingen fra teknik og miljøafdelingen er der skitseret et gangareal mellem 10 af boligerne på Hybenvej, der dog vil fylde svarende til ca. 150 m². Restareal til fællesfaciliteter og servicearealer på samlet 150 m², er derfor ikke tilstrækkeligt. En mere hensigtsmæssig bygning er påkrævet. Alternativt vil der være behov for flere kvm. i tilbygningen.

De forhold, der er skitseret under inddragelse af ældreboliger i Barrit til bofællesskab i forhold til manglende fleksibilitet i byggeriet, grundet nogle givne rammer, er tilsvarende gældende her.

Da Rask Mølle geografisk ligger i "et hjørne" af Hedensted Kommune vil borgere eller deres pårørende muligvis vælge tilbuddet fra. Risikoen er, at der søges om alternativer til

at bo i bofællesskab på Hybenvej, evt. med tomgangsleje og andre udgifter til alternative boformer til følge.

Renovering af boligerne og tilbygning af fælles og servicearealer er vurderet til en samlet investering på kr. 11.040.000,- hvilket vi forudsætter, at boligselskabet vil gøre.

Økonomi – anlæg og drift

Der er ingen udgifter til anlæg af bofællesskabet for Hedensted Kommune

Årlig leje af servicearealer ca. kr. 85.000

Nuværende husleje Hybenvej kr. 4.918 (2009 priser) + andel af fællesarealer kr. 1.200 + merhusleje i forbindelse med renovering af boligerne

Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

3. Hornsyld (Egevej / Bøgevej):

Ved at etablere bofællesskabet i Hornsyld på Egevej og Bøgevej inddrages 11 eller 15 ældreboliger til formålet. Boliger der d.d. er besat af ældre, personer med erhvervet hjerneskade, der serviceres fra kommunens støttecenter og 1 af botræningsbofællesskabets eksternt, boende borgere.

Der er pt. ikke ledige pladser af de ældreboliger, som kunne inddrages til et muligt fremtidigt bofællesskab.

Der er et behov og et ønske om at handicapafdelingen fremadrettet kan anvende boligerne på Egevej (glasgangen) til borgere med specifikke handicap som senhjerneskader, ADHD el. lign, der falder udenfor målgruppen i nærværende beskrivelse.

Der kan være en stordrift og fleksibilitet i samarbejde med støttecenter og botræningsbofællesskabet på Egevej – evt. også fælles aktiviteter mellem borgerne. Værdien af samværet på tværs vil sikkert aftage, efterhånden som borgerne ældes.

Hornsyld er en OK og lidt "beskyttet" by for målgruppen, som mange af de kommende borgere kender fra opholdet på Egevej. Selv om nogle af borgerne fra opstarten af Egevej har været skeptiske overfor beliggenheden, er de i det store og hele tilfredse med denne.

Fakta er dog, at der bliver brugt penge og mange personaleressourcer på at transportere borgerne til aktiviteter, indkøb, behandling og beskæftigelsestilbud i Horsens og Vejle.

Der er offentlig transport til Horsens og Vejle (dog med et skift). Det fungerer OK i hverdagene, men er meget begrænset i weekenden.

Der er flere af de nuværende borgere på Egevej, der i forhold til en mere permanent bolig, udtrykker et ønske om at bo mere centralt for by, bank m.v., end, hvad de oplever i Hornsyld. Hos deres forældre er holdningen overvejende den samme – dog finder nogle Hornsyld mere tryk/sikker end en større by.

De boliger, der er aktuelt vurderes inddraget i bofællesskabet, er 57 – 60 kvm. og trænger til en renovering. Teknik og Miljøafdelingen lægger op til at bygge service- og fællesarealer i 2 plan i forbindelse med indgang til boligerne på Egevej. Med denne løsning vil

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

10 ud af 15 boliger kunne integreres i en helhed. Renovering og tilbygning vurderes at kræve en merfinansiering på kr. 12.480.000 for 15 boliger.

Økonomi – anlæg og drift

Der er ingen udgifter til anlæg af bofællesskabet for Hedensted Kommune

Årlig leje af servicearealer kr. 85.000

Nuværende husleje Bøgevej kr. 4.139 pr. md. + andel i fællesfaciliteter kr. 1.200,- + merhusleje ved renovering af boligerne.

Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

4. Lindved (Højtoften)

Plejeboligerne på Højtoften er 68 m², fordelt på 2 afdelinger med henholdsvis 6 og 10 boliger. De er indrettet handicapvenligt bl.a. med loftlifte. Boligerne er relativt nyrenoverede og rigtig fine generelt som bolig for borgere med alle typer handicaps. For at udnytte loftlifte og den rummelige bygning optimalt, vurderes den at være bedst egnet til ældre handicappede, der har brug for plejehjælpemidler – rollatorer, kørestol o. lign. Der ville om nødvendigt kunne etableres en demensenhed for handicapområdet i én eller en del af en afdeling.

Disponeres plejeboligerne til yngre med psykiske funktionsnedsættelser, vil loftlifte i nogle tilfælde skulle afmonteres, da de fysisk velfungerende vil reagere på, at de er der.

I tilknytning til plejecentret ligger 20 fritliggende ældreboliger, som evt. på sigt kunne indlemmes til diverse borgere med specifikke handicapproblematikker. Der er ingen nærtliggende bofællesskaber, institutioner, beskæftigelsestilbud el. andet, der giver muligheder for netværk og samarbejde på tværs.

Der er opholdsrum/køkkenniece på de 2 afdelinger + 102 kvm servicearealer. Der er dog behov for inddragelse af stedets køkken og aktivitetslokaler for at etablere leve- bymiljø til fælles madlavning m.v. Faciliteterne er rummelige og større end nødvendigt er til formålet.

Bygningen (køkken/aktivitetslokaler) er kommunalt ejet, og udgiften til drift er el, vand, varme, vicevært. Parkeringsplads til personale og pårørende lejes af privat ejer af "det gamle plejehjem" og koster kr. 4.919,- pr. måned.

Lindved er en lille by – uden bymæssige tilbud ud over en indkøbsmulighed. På denne baggrund er stedet ikke så velegnet til den yngre handicapgruppe. Afstanden til Vejle er ikke stor, men kørsel er nødvendig til stort set alt. Der er timedrift med offentlig transport mellem Vejle – Lindved – Silkeborg. Transporttid til Vejle små 20 minutter.

Økonomi – anlæg og drift:

Der kan være begrænsede anlægsudgifter ved forandringer i service- og fællesarealer, så målgruppens behov tilgodeses. Alle udgifter og budget vedrørende plejecentret vil blot blive overflyttet fra seniorservice til handicapafdelingen.

Drift:

Årlig leje af servicearealer ca. kr. 162.000 incl. vedligehold

Årlige udgifter køkken/aktivitetscenter incl.
pedel og leje af parkeringsplads
I alt

kr. 249.118
ca. kr. 411.118

Månedlig husleje i plejeboligerne kr. 6.666 + a/c varme kr. 702 + el.
Om køkken/aktivitetscenter som fælleslokaler kan tillægges huslejen bør afklares.

Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

5. Tørring (Kildebjerget)

Bygningen, der ejes af regionen er med sine 1.228 m² stor nok til at rumme bofællesskab med 14 boliger + fælles- og servicearealer. De nuværende fællesarealer tænkes bevaret, men institutionen skal ellers ombygges til lejligheder, da den d.d. indeholder værelser uden køkken og bad. På denne baggrund bliver institutionen skræddersyet til målgruppen.

Vurderingen fra Teknik og miljøafdelingen er, at ombygningen koster ca. kr. 11.100.000. Det forudsættes, at ombygningen kan foretages af boligselskab, der også køber de nuværende bygninger af regionen. Der regnes med 5 mio. som købspris i eksemplet. Hedensted Kommune skal i forbindelse med omdannelse til ældre- og handicapboliger indbetale 10 % af anlægssummen til landsbyggefonden.

Tørring som by har en del af de faciliteter, som psykisk udviklingshæmmede efterspørger – indkøb, behandling, idrætsfaciliteter m.v. Umiddelbart er der langt til beskæftigelsestilbud og større bymæssige forhold og som følge heraf relativt store udgifter til transport og medfølgende personaletimer.

Bofællesskabet vil geografisk ligge med afstand til andre tilbud for målgruppen, og der er ikke umiddelbart samarbejdsrelationer i nærheden. Bofællesskabet bliver en integreret helhed, hvor det kan være vanskeligt, at anvende evt. ledige boliger til andre målgrupper.

Den geografiske placering kan betyde, at borgere eller deres pårørende vælger botilbudet fra – eller vil forsøge at finde alternative tilbud i anden kommune. Der er offentlig transport Horsens – Tørring – Billund og Vejle – Tørring – Silkeborg – ca. timedrift hver vej i dagtimerne.

Økonomi – anlæg – drift:

Anlæg:

10 % af anlæg/ombygning til landsbyggefonden kr. 1,6 mio.

Drift:

Årlige driftsydelser for servicearealer kr. 85.000

Husleje pr. bolig ca. kr. 6.000 svarende til nybyggeri.

Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

6. Stouby (Kildebjerget)

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

Geografisk ligger Kildebjerget lang fra alting, og det vil være svært at arbejde med borgernes selvstændighed og selvbestemmelse, når der ikke er adgang til indkøb, behandling el.. lign.

Mange af borgere til bofællesskabet har været elever på Kildebjergets efterskole, og det er måske ikke lykken at vende tilbage, selv om de helt givet har haft nogle dejlige år på stedet.

Eleverne på Kildebjergets efterskole laver d.d. fælles ture med egne busser til Vejle eller der er mulighed for at benytte offentlig transport fra Stouby. Det kræver, at eleverne kan gå 1,6 km. hver vej, på en befærdet og øde strækning. Kostskoleeleverne benytter tele-taxa som supplerende transportmulighed.

Der er pt. tomme boliger på Kildebjerget og stedets fremtid er usikker. Der er overvejelser om at flytte Kildebjergets STU-forløb fra Tørring tilbage til Stouby.

Samarbejdet med Kostskolen, faciliteterne på stedet bl.a. et stort industrikøkken og deres elever er en mulighed, der bør undersøges nærmere, hvis placering her besluttet.

Netværk på tværs mellem kostskoleeleverne og bofællesskabsborgerne er ikke i længden så interessant, da interesserne hos 16 – 18 årige og personer på 20+ ikke nødvendigvis falder sammen.

2 bygninger à 425 kvm på Kildebjerget kan sammenbygges med fællesarealer og servicefaciliteter og det samlede areal bliver på 1.180 kvm. Bygningsmassen er ejet af Hedensted Kommune og d.d. udlejet til regionen. Der skal ske en gennemgribende ombygning af de 2 bygninger, der d.d. er indrettet med værelser og fælles badeværelser/ toiletter.

Det forudsættes som for Kildebjerget Tørring, at et boligselskab vil overtage bygningsmassen og foretage den nødvendige til- og ombygning af stedet. Dvs. Hedensted Kommune kan i givet fald sælge bygningen til boligselskabet og på denne måde skabe finansiering for de 10 %, der skal indbetales i landsbyggefonden. Ifølge overslag fra teknik og miljøafdelingen vil de nødvendige forandringer koste kr. 13.750.000, før bofællesskabet er en realitet.

Økonomi – Anlæg og drift:

Det forudsættes, at de 10 %, der skal indbetales i landsbyggefonden, kan finansieres af den grund/bygninger, som Hedensted kommune kan sælge til boligselskabet. Beløbet er min. 1,375 millioner.

Årlig leje i servicearealer   kr. 85.000

Mdl. husleje som nybyggeri ca. kr. 6.000 pr. md.

Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

7. Nybyggeri (Hedensted)

Ved et nybyggeri for målgruppen i Hedensted by vil der være en faglig og økonomisk stordriftsfordel. Det vil være muligt at indrette boliger, fælles- og servicearealer således, at de vil kunne anvendes af andre målgrupper, eventuelt studerende eller ældre borgere.

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

Der vil være mulighed for at dele ressourcer med Senior Service eksempelvis i forbindelse med nattevagter.

Hensyn til nærhed er i top, da de fleste indkøb og kontakter til læger, bank mv. vil kunne klares inden for relativ kort afstand.

Borgernes mulighed for at skabe netværk med andre uden for bofællesskabet er stort, da bymiljøet i Hedensted medvirker til dette. Mulighederne for offentlig transport er bedre i Hedensted end andre steder i kommunen.

Ved nybyggeri må der estimeres et begrænset, hvis nogle, udgifter til tomgangsleje, da pladserne vil være efterspurgt. Flexibiliteten i byggeriet vil også alt andet lige medvirke til, at boliger vil kunne bruges til andre borgere, eventuel uden for kommunen eller til andre formål.

De årlige transportudgifter til beskæftigelsestilbud vil være begrænsede. Hensynet til de unges egne behov vil være store, da der bl.a. i byggeriet tages hensyn til at den unge både kan være sig selv og vælge fællesskabet til og fra efter behov pga. fællesarealer og det sociale liv på bofællesskabet.

En ulempe kan være, at de pårørende måske synes at de institutionslignende forhold er for store – især, hvis vi tænker nybyggeri sammen med andre afdelinger.

Økonomi, anlæg og drift

Hele byggeriet med boliger og servicearealer opføres af et boligselskab. Det opføres på et kommunalt ejet areal, som så efterfølgende sælges eller stilles til rådighed for boligselskabet.

Pris pr. bolig: 20.000 kr. pr. kvm. inkl. moms og grund. (1000 kvm.) (910 kvm.: (bolig + fællesarealer) + 90 kvm. til servicearealer à 16.000 kr.
Kommunalt indskud i landsbyggefonden, 10 % af anlægssummen.

Hedensted Kommunes bidrag ved opførelse af 14 boliger:

Udgifter:

Indskud til landsbyggefonden: 1,964 mio. kr.

I alt:

Indtægter:

Salg af det kommunale areal: 1,964 mio. kr.

Anlæg: 0,00 kr.

Der er således ingen anlægsgudgifter til Hedensted Kommune i forbindelse med opførelsen af bofællesskabet, bortset fra den pris kommunen ellers ville kunne have fået for grundsalg af den pågældende grund til andet formål. Dette beløb vurderes forsigtigt til ca. 0,5 mio. kr.

Husleje i nybyggeri inkl. fællesarealer er ca. 6000 kr. pr. md., eks. lys og varme.

Driftsudgifterne dækkes af den eksisterende ramme i Social og Sundhed.

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

Sammenhæng med andre botilbud

Et botilbud på 14 boliger vil i sig selv være af en sådan størrelse, at der er stordriftsfordele i forhold til det pædagogiske arbejde. Dette har betydning i forhold til den personalemæssige dækning i dagligdagen herunder ved sygdom, ligesom der vil være en større faglig viden samlet i en større personalegruppe.

Det er ligeledes billigere pr. beboere at have en nattevagt til 14 i stedet for til otte beboere, som er den traditionelle størrelse for botilbud for udviklingshæmmede.

I øjeblikket er der kun et nattevagt på tre botilbud ud af ni botilbud nemlig Syrenvænget, Egevej, Egespring, samt aktuelt og midlertidigt på Gl. Præstegård. Nebsager, Rørkærvej, Lunavej, Solhøj, Åbo har ikke døgn-dækning. Det indsættes kun nattevagt ved konkret behov.

Ved placering af det nye bofællesskab tæt på et eksisterende botilbud med behov for natdækning, skal vi derfor altid undersøge muligheden for fælles natdækning.

Udover behovet for et botilbud til de unge udviklingshæmmede, er der et stigende behov for botilbudspladser, hvor der er så store fysiske rammer, at de ældre udviklingshæmmede kan bruge deres hjælpemidler. Beboerne på Egespring bruger i stigende omfang hjælpemidler og her er fællesarealerne i dag, så små at der er sikkerhedsrisici for beboere og medarbejdere.

Det anbefales derfor fra Handicapafdelingens side, at Højtoften overtages og bruges til hovedsagelig ældre udviklingshæmmede med behov for hjælpemidler og pleje.

Det foreslås ikke aktuelt at nedlægge andre eksisterende botilbud, så længe disse ikke er nedslidte, idet man ved en nedlæggelse må forvente at få tomgangsleje af bygningerne.

Hvis der træffes beslutning om at bygge nyt i Hedensted, eventuelt på Bygmarken, bør det sikres, at grunden kan udnyttes til andre opgaver som plejecenter, ældre- og handicapvenlige boliger og botilbud m.v. Herved kan man måske på sigt udnytte fælles faciliteter i form af personalefaciliteter, mødelokaler, udendørsarealer, nattevagt, tværfaglige indsatser m.v.

Andre kommuner konstaterer, at efterspørgslen fra udviklingshæmmede er, at komme til at bo i botilbud i bynært miljø.

Tre til fire familier til multihandicappede voksne efterspørger ligeledes, at deres handicappede voksne børn kommer til Hedensted. Forudsætningen for at tilbyde at disse borgere kan få et botilbud i Hedensted Kommune er, at kommunen kan løfte denne komplekse opgave fagligt og økonomisk. Botilbuddet til denne målgruppe kunne ligge på Højtoften eller i tilknytning til et evt. nyt botilbud. Disse kan ikke bo i åbne miljøer, hvor deres lejlighed fører ud i det fri. Det er ikke afklaret om opgaven med de multihandicappede vil være en driftsøkonomisk fordel for i Hedensted Kommune, men når en boligforening evt. gennemfører et nybyggeri for en anden målgruppe, vil der kunne tages de nødvendige fysiske hensyn, som sandsynliggør at opgaven fagligt kan løses forsvarligt og driftsmæssigt billigere end eksterne pladser.

I det tidligere plejecenter Møllevang i Hornsyld, hvor Handicapafdelingen har et botræningsbofællesskab og støttecenter med aktivitets- og samværstilbud og café for brugere, er der ca. 18 lejligheder, som i dag hovedsageligt er beboet af ældre borgere visiteret til en ældrebolig.

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

Disse lejligheder er inddraget som en af mulighederne for placering af botilbud til de unge udviklingshæmmede.

Ifølge Senior Service kan lejlighederne på nederste plan forsat udlejes til målgruppen af ældre, medens det har været vanskeligheder med at udleje boligerne, som ligger på niveau på støttecenteret (kaldet Glasgangen), idet der ikke ligger et plejecenter her længe.

Handicapafdelingen har i samarbejde med Senior Service fået to boliger stillet til rådighed på Glasgangen, hvoraf den ene bruges som botræningstilbud til en svært senhjerneskadede borgere, mens den anden bebos på almindelige vilkår ligeledes af en senhjerneskadet. Når der bliver andre lejligheder ledige forventes det, at Social og Sundhed kan bruge disse dels til foran nævnte målgruppe dels til andre målgrupper.

Handicapafdelingen bruger ligeledes enkelte andre ældreboliger på det tidligere Møllevang, som udslusningslejlighed i forbindelse med ophold i botrænings-bofællesskabet på Egevej. Behovet for udslusningslejligheder er varierende.

Handicapafdelingen vurderer således, at lejlighederne på det tidligere Møllevang i Hornsyld forsat kan bruges af visiterede ældre borgere tilknyttet Senior Service, samt af Handicapafdelingen, som ovenfor beskrevet. Det har endvidere været overvejet at bruge nogle af lejlighederne til botræning for unge med ADHD eller Asperger Syndrom, men der har ikke været ledige boliger hertil. Fordelen ved at have disse borgere tæt på støttecenteret er, at man har den faglige ekspertise i støttecenteret, samt at man kan bruge aktivitetstilbuddets faciliteter såvel i og uden for almindelig åbningstid.

Samlet vurdering

Skema 6. Samlet vurdering af byggeri til unge, udviklingshæmmede i Hedensted, hvor: * = lav/dårligt og: ***** = høj/godt

	Barrit	Rask Mølle	Hornsyld	Lindved	Tørring	Stouby		Nybyggeri
Stordrift	*	**	**	*	**	**		***
Nærhed	*	*	**	**	***	*		****
Mulighed for netværk	*	*	***	*	*	**		***
Mindst risiko for tomgangsleje	*	*	**	**	*	*		***
Afstand besk. tilbud Vejle/Hornsyld	**	*	**	**	*	**		***
Hensyn til unges egne behov/ønsker	**	**	***	**	**	**		*****
Anlægsudgifter	0	0	0	0	1,6 mio.	0		Ca. 0,5 mio.
Afledte årlige driftsudgifter inkl. transport	327.850	271.731	330.803	451.646	261.393	265.824		160.970

- Stordrift vil sige muligheden for at samarbejde med anden institution, plejecenter eller regional boenhed.
- Nærhed til centrale indkøbs- og behandlingssteder
- Netværk – tænkt som let adgang til lignende målgrupper, familie eller infrastruktur, der letter besøg hos og af venner m.v.
- Tomgangsleje – ledige boliger i bofællesskabet
- Unges behov/ønsker – tilkendegivelser fra de unge og deres pårørende uden de er foreholdt de mulige placeringer.
- Anlægsudgifter svarer her til indskud i landsbyggefonden, der ikke kan finansieres af grund/bygningsalg. Ved nybyggeri er det beløb angivet, som grunden evt. ville kunne sælges for til andet formål.
- Afledte udgifter: Taksten pr. borger i bofællesskabet på kr. 37.000 indeholder den pædagogiske støtte, øvrige udgifter vedrørende personale + en årlig leje af servicearealer på kr. 85.000. Kommunens udgifter til boligydelse for borgere med pension efter nuværende pensionsregler, er ens uanset kvm. i boligen = ca. kr. 2.600 pr. borger pr. måned. De afledte udgifter er derfor beregnet som taxa-transport til beskæftigelsestilbud i Vejle. Pt. betales til Vejle Kommune kr. 7,10 pr. kørt km. I beregningen indgår 5 borgeres kørsel 4 dage ugentlig, + udgifter til servicearealer ud over 85.000 kr. Med den nye kørselskoordinator i kommunen og

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

et øget fokus på effektiviseringer mht. beskæftigelsestilbud, vil dette beløb sandsynligvis på sigt kunne reduceres.

Opsummering i forhold til helhedsbetragtning:

Umiddelbart er det ikke anbefalelsesværdigt at placere bofællesskab for unge udviklingshæmmede i Barrit, Rask Mølle eller Stouby.

Højtoften i Lindved ville i praksis kunne anvendes til bofællesskab for unge udviklingshæmmede, men den er relativ dyr og ikke anbefalelsesværdig til denne målgruppe. Opsamlingen på byrådets temamøde om boliger på senior- og socialområdet nævnte, at Højtoften ville kunne anvendes af Socialområdet, men at det skal ske i en løbende proces af hensyn til de eksisterende borgere på Højtoften.

Ældreboligerne i Tørring og Hornsyld er ikke innovative løsninger, men det ville være mulige steder for placering af bofællesskabet. En løsning i Tørring er dyr i anlægsudgifter. En udfordring ved en placering begge steder, men især i Hornsyld er, at der ikke er ledige ældreboliger i øjeblikket og at der dermed må forventes en længere proces med placering af de ældre beboere andre steder, inden et af de pågældende steder vil kunne tages i brug.

Med viden om den løbende driftsøkonomi, herunder gennemsnitspris for de enkelte borgere (se evt. bilag) kan det dokumenteres, at det bliver en udgiftsneutral løsning, hvad enten der ombygges eller bygges nyt.

Det kan dog ikke garanteres, at området på sigt med det nuværende serviceniveau kan holdes udgiftsneutralt, da nogle borgere svækkes med alderen og områdets karakteristika i øvrigt taget i betragtning.

I takt med, at der bliver fyldt op i bofællesskabet og der løbende vil være en opdrift af unge udviklingshæmmede, der bliver 18 år, vil der som udgangspunkt ikke blive behov for nye boliger til udviklingshæmmede. Handicapafdelingen som udgangspunkt vil fylde op med unge borgere i mindre grupper på de steder, hvor der i de eksisterende bofællesskaber bliver plads til dette.

Referencer

- Houlberg, Kurt og Ole Helby Petersen (2012): "Effekter ved konkurrenceudsættelse. Pilotundersøgelse af brugen af private leverandører og udgiftsniveau på udvalgte kommunale udgiftsområder". AKF, Anvendt KommunalForskning, maj 2012.
- FOA (2009): "Konkurrenceudsættelse og udgifter på det sociale område". FOA, Kampagne og Analyse, februar 2009.
- Udbudsportalen (2012): "Konkurrenceudsættelse af Drift af botilbud og dagtilbud til voksne udviklingshæmmede. Potentialeafklaring – Skive Kommune". Udbudsportalen, maj 2012.
- BDO (2012): "Hedensted Kommune. Analyse af udgifterne til socialpsykiatriområdet. Sammenligning med Favrskov, Ikast-Brande, Faaborg-Midtfyn og Skive Kommuner". BDO for Hedensted Kommune, august 2012.
- Økonomi- og Erhvervsministeriet (2006): "Lov nr. 548 af 8. juni 2006 (L 548) om kommuners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder og kommuners og regioners deltagelse i selskaber"
- (LEV 2012) <http://www.lev.dk/udviklingshaemmede/udviklinghaemning-i-tal.aspx>
- Social- og Integrationsministeriet (2012): <http://www.sm.dk/noegletal/social-omraader/handicap/voksne/Sider/Start.aspx>

Notat om mulige former for bofællesskaber til unge udviklingshæmmede i Hedensted Kommune

*(note 1)

Bilag ICD10, diagnoseliste

Hovedlinjerne i ICD-10 er et hierarkisk system, således, at hvis en patient opfylder kravene til to eller flere diagnoser, er det diagnosen med det laveste nummer der har prioritet. Forudgået cifferkoden er et bogstav, og psykiske lidelser har forbogstavet "F". Koderne er 3- eller 4-cifret, hvor de to første cifre beskriver hovedområdet, herefter et punktum, hvorefter det tredje ciffer beskriver undergruppen og det eventuelle fjerde ciffer beskriver den aktuelle sværhedsgrad.

Hovedgrupperne er følgende:

Koder:

F 80-89 Psykiske udviklingsforstyrrelser.

F80 Specifikke udviklingsforstyrrelser af tale og sprog.

F81 Specifikke udviklingsforstyrrelser af skolefærdigheder.

F82 Specifik udviklingsforstyrrelse af motoriske færdigheder.

F83 Blandet udviklingsforstyrrelse.

F84 Gennemgribende udviklingsforstyrrelser.

F84.0 Infantil autisme.

F84.2 Retts syndrom.

F84.5 Aspergers syndrom.

F88 Andre udviklingsforstyrrelser.

F89 Psykisk udviklingsforstyrrelse uspecificeret.